

Nowe stanowiska *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) na Dolnym Śląsku

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14843274>

GRZEGORZ LEWEK¹ , JERZY SZYPUŁA², MARCIN KADEJ³

¹ ul. Ignacego Daszyńskiego 21/8, 50-309 Wrocław, Polska, e-mail: 321705@uwr.edu.pl, ORCID: 0009-0008-8737-2005

² Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Biologicznych, Muzeum Przyrodnicze, ul. Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław, Polska,

³ Zakład Biologii, Ewolucji i Ochrony Bezkręgowców, Wydział Nauk Biologicznych Uniwersytet Wrocławski, ul. S. Przybyszewskiego 65, 51-148 Wrocław. e-mail: marcin.kadej@uwr.edu.pl, ORCID: 0000-0001-5983-0402

ABSTRACT. New records of the orange-shouldered blister beetle *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) in Lower Silesia.

Sitaris muralis (FORSTER, 1771) is a rare species in Poland, with a distribution confirmed in southern, western, and central Europe, as well as northern Africa. First recorded in Poland over 100 years ago, its presence was later verified in multiple locations, with seven confirmed sites to date. The species is listed as *Data Deficient* (DD) on the Polish Red List of Threatened Animals. This paper presents new distribution records of *S. muralis* in Lower Silesia.

KEY WORDS: faunistics, new record, kleptoparasite, flame-shouldered blister beetle.

WSTĘP

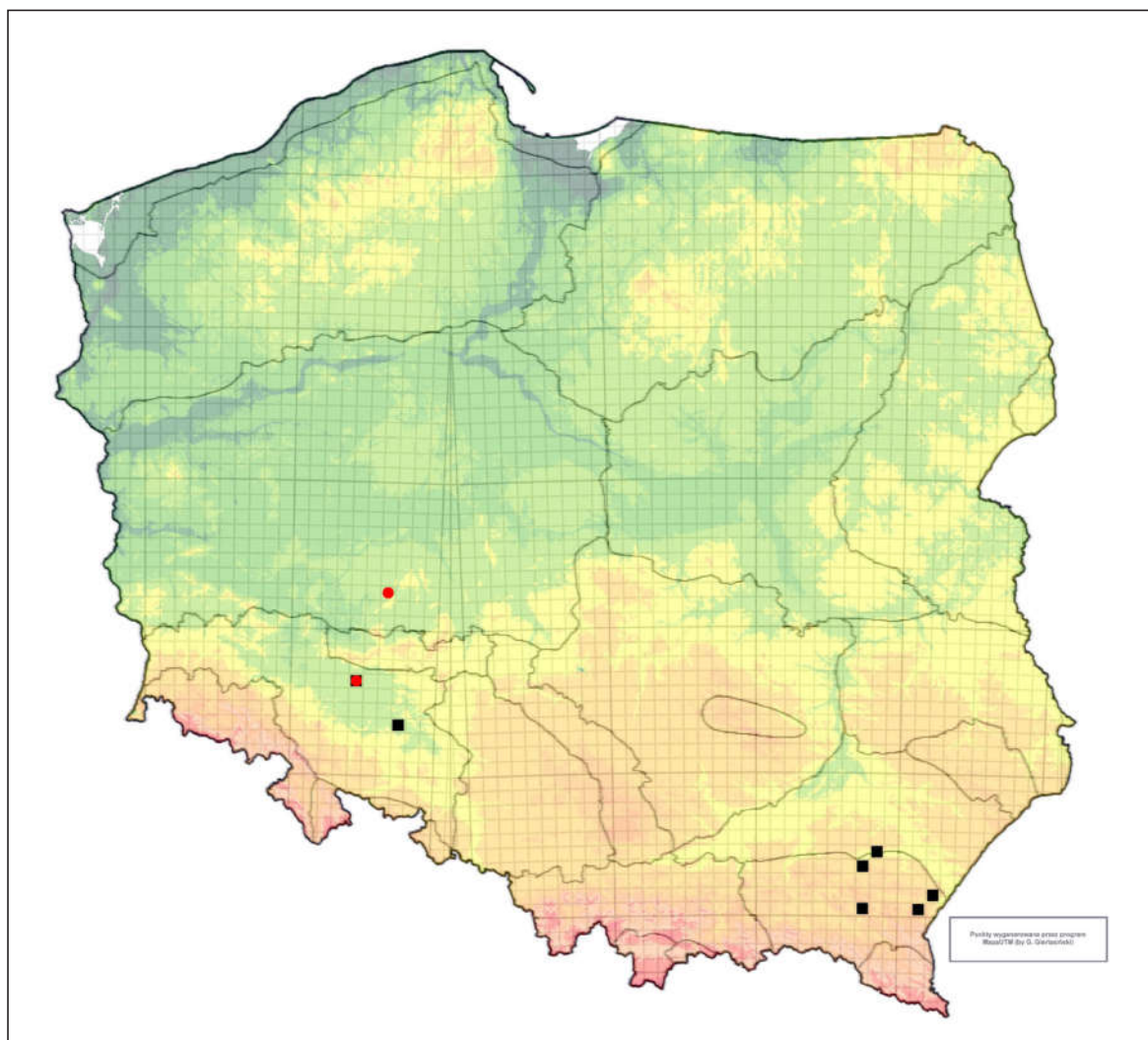
Sitaris muralis (FORSTER, 1771) obejmuje swym zasięgiem południową, zachodnią i środkową Europę oraz północną Afrykę. W Polsce gatunek uznawany jest za rzadki. Pierwszy raz wykazany został ponad 100 lat temu w miejscowości Święciechowa koło Leszna (SZULCZEWSKI 1922). Z uwagi na zły stan kolekcji Szulczewskiego (STACHOWIAK 1996) i brak okazów dowodowych, przez długi czas gatunek ten nie był zaliczany do krajowej koleopterofauny (BURAKOWSKI *et al.* 1987, STEBNICKA 1987). W 1991 roku potwierdzono występowanie *S. muralis* na terenie Polski w miejscowości Łańcut (EA84) (KUBISZ & SZWAŁKO 1994). Następnie, kolejno wykazany został z następujących lokalizacji: Przemyśl (FA21) (2000, 2002, 2006) (ROSSA & KARP 2005, BURY & BABULA 2015), Brzozów (EA70) (2000) (TWARDY 2013), Matysówka (EA73) (2013) (BURY & BABULA 2015), Kopysno (FA10) (2016) (OLBRYCHT & KUCHARSKA 2017), Kościerzycy (XS73) (2019) (KADEJ *et al.* 2022) i Wrocław (XS46) (2023) (LEWEK & KADEJ 2024) (Ryc. 1). Na Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce *S. muralis* został zaklasyfikowany do kategorii DD (*Data Deficient*, PAWŁOWSKI *et al.* 2002).

WYNIKI

Poniżej prezentujemy dwa nowe stanowiska *Sitaris muralis* z Dolnego Śląska:

GPS: 51,06247 N, 17,05319 E, Wrocław-Sępólno (XS46), 4♂♂, 6♀♀, dorosłe osobniki wychodzące ze skrzynki na kwiaty znajdującej się na balkonie, w której gniazdowały błonkówki, 21 VIII 2024, leg. J. Szypuła.

GPS: 51.628279 N, 17.354003 E, Cieszków (XT62), kilkanaście osobników dorosłych wychodzących z otworów na fragmencie ściany budynku mieszkalnego (Ryc. 2), 4 VIII 2024, obs. I. Janczura.

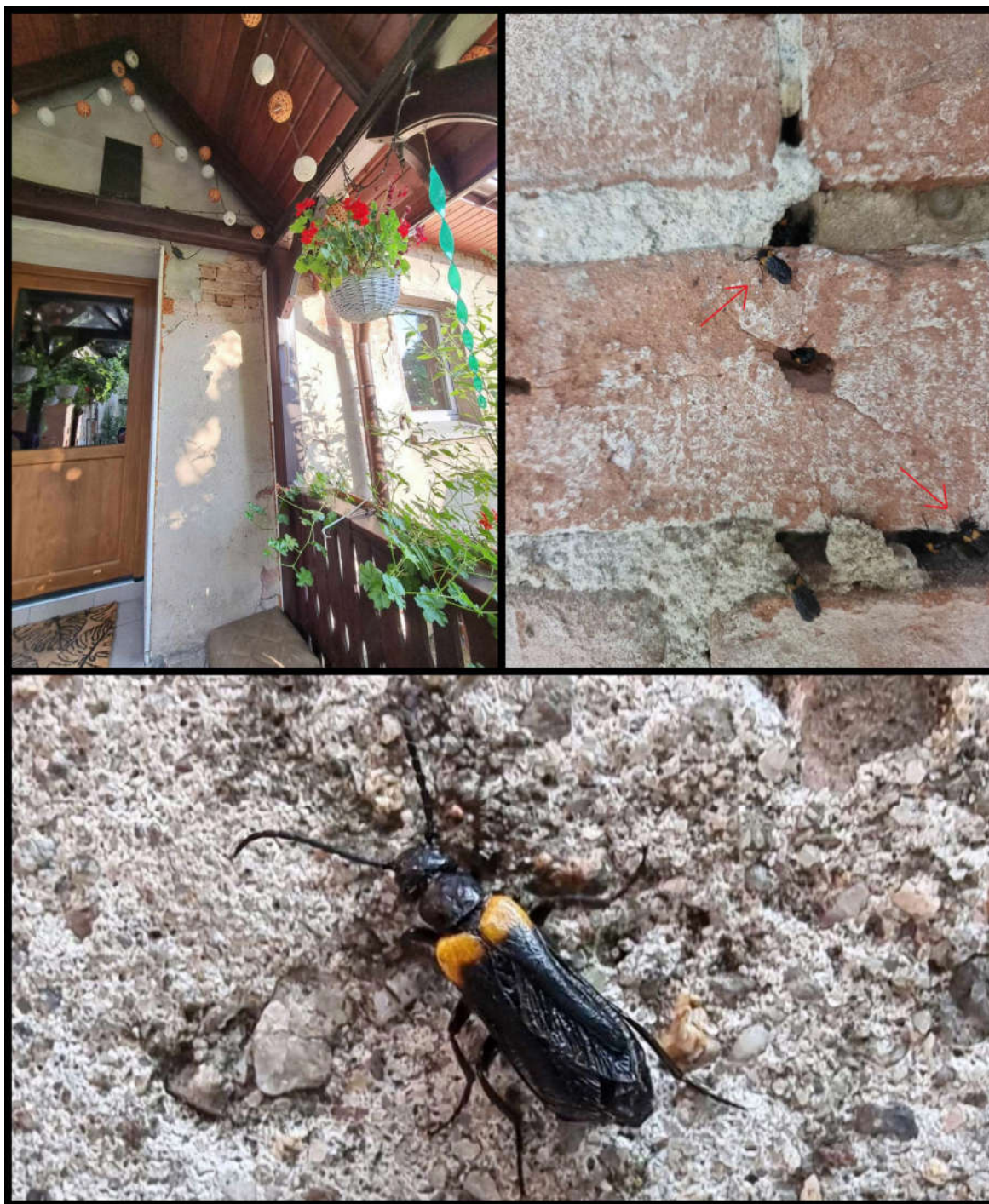

Ryc. 1. *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) występowanie w Polsce (czarne punkty – dane literaturowe, czerwone – nowe dane; mapa wygenerowana niekomercyjnym programem Mapa UTM, GIERLASIŃSKI 2024).

Fig. 1. *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (black points – literature data, red – new records; map generated by the non-commercial Mapa UTM program, GIERLASIŃSKI 2024).

PODSUMOWANIE

Sitaris muralis jest gatunkiem ciepłolubnym, obserwowanym zazwyczaj na nasłonecznionych, nieremontowanych ścianach budynków, murach, płotach, ogrodzeniach, skrajach dróg. Dorosłe osobniki nie przyjmują pokarmu, larwy są pasożytami zewnętrznymi różnych gatunków żądłówek. Aktywność *S. muralis* przypada na koniec lipca i trwa do września. Więcej szczegółowych informacji o biologii, rozmieszczeniu oraz potencjalnych gospodarzach podają KUBISZ & SZWAŁKO (1994), OLBRYCHT & KUCHARSKA (2017) oraz WILLIAMS (2024).

Ryc. 2. Stanowisko *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) w Cieszkowie, 4 VIII 2024 (fot. I. Janczura).

Fig. 2. Site of *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) in Cieszków, 4 VIII 2024 (photo I. Janczura).

Prezentowane przez nas nowe obserwacje świadczą o prawdopodobnie szerszym rozmieszczeniu gatunku na terenie Wrocławia (LEWEK & KADEJ 2024). Z kolei obserwacja z Cieszkowa jest obecnie najbardziej na północ wysuniętym znanym stanowiskiem *S. muralis* w kraju.

Dotychczasowe doniesienia z Polski koncentrują się na obserwacjach prowadzonych w terenach miejskich, gdzie *S. muralis* był zazwyczaj spotykany na murach budynków pozbawionych tynku lub innych elementach antropogenicznych (np. na donicach). Jedynym wyjątkiem jest stanowisko z Kopysna, gdzie obserwacje dotyczyły nadal obiektu antropogenicznego, ale położonego poza miastem – ściany przydrożnej kapliczki (OLBRYCHT & KUCHARSKA 2017).

Krajowe obserwacje mogą sugerować, że gatunek ten jest silnie związany z otoczeniem człowieka, a nagrzanе elementy konstrukcyjne budynków mogą stanowić dla niego optymalne siedlisko w Polsce, gdzie warunki klimatyczne są chłodniejsze w porównaniu z innymi obszarami jego występowania. Potencjalnym zagrożeniem dla *S. muralis* są renowacje starych murów budynków mieszkalnych oraz innych murowanych obiektów antropogenicznych. Ogranicza to dostęp różnych gatunków błonkówek do miejsc umożliwiających zakładanie gniazd, a także prowadzi do utraty dobrze nagrzewających się siedlisk niezbędnych dla *S. muralis*.

PODZIĘKOWANIA

Autorzy pragną podziękować Pani Izabeli Janczura za udostępnienie stanowiska oraz zdjęć *S. muralis* z miejscowości Cieszków.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987. Chrząszcze Coleoptera. Cucujoidea, cz. 3. *Katalog fauny Polski* 23(14): 1–309.
- BURY J., BABULA P. 2015. Nowe dane o występowaniu *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) w południowo-wschodniej Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 34(2): 64–65.
- GIERLASIŃSKI G. 2024. MapaUTM V.6. <https://www.heteroptera.us.edu.pl/mapautm.html> (dostęp: 21.12.2024).
- KADEJ M., REGNER J., SKIBA A., SMOLIS A. 2022. Pierwsze udokumentowane stwierdzenie *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera, Meloidae) w zachodniej Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 41(4): 7–8.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1994. Chrząszcze (Coleoptera) nowe dla fauny Polski. *Wiadomości entomologiczne* 13(1): 13–19.
- LEWEK G., KADEJ M. 2024. Drugie stanowisko *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera, Meloidae) w południowo-zachodniej Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 43: online 16N: 33–34.
- LÜCKMANN J., NIEHUIS M. 2009. Die Ölkäfer in Rheinland-Pfalz und im Saarland. Gnor-Eigenverlag, Mainz, 480 pp.
- OLBRYCHT T., KUCHARSKA M. 2017. Pierwsze stwierdzenie *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera, Meloidae) na Pogórzu Przemyskim. *Roczniki Bieszczadzkie* 25: 415–418.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Coleoptera, In: GŁOWAŃSKI Z. (Ed.), Red list of threatened animals in Poland. Polish Academy of Sciences, Institute of Nature Conservation PAS, 104 pp.
- ROSSA R., KARP M. 2005. *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) – nowe stanowisko w Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 24(1): 48–49.
- STACHOWIAK P. 1996. Wykaz ryjkowców Rhinomaceridae, Rhynchitidae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae – Coleoptera ze zbiorów J.W. Szulczewskiego w Muzeum Wielkopolskiego Parku Narodowego. *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody* 15(1): 67–76.
- STEBNICKA Z. 1987. Majkowate – Meloidae. *Klucze do oznaczania owadów Polski*, XIX, 84: 1–34.
- SZULCZEWSKI J.W. 1922. Chrząszcze Wielkopolski. *Prace Komisji Matematyczno-Przyrodniczej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Seria B* 3–4: 183–243.
- TWARDY D. 2013. Nowe stanowisko *Sitaris muralis* (FORSTER, 1771) (Coleoptera: Meloidae) w Polsce. *Wiadomości entomologiczne* 32(1): 72–73.
- WILLIAMS M. 2024. Listewnica skąpofraczka (*Sitaris muralis*). <https://dziczyzapylacze.pl/listewnica-skąpofraczka-sitaris-muralis/> (dostęp: 21.12.2024).

Accepted: 4 February 2025; published: 10 February 2025

Licensed under a Creative Commons Attribution License <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>